

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Данила Галицького
КАФЕДРА ГІГІЄНИ ТА ПРОФІЛАКТИЧНОЇ ТОКСИКОЛОГІЇ ФПДО

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор з науково-
педагогічної роботи
доц. І.І.Солонинко
_____ 2022 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ГІГІЄНА ПРАЦІ”
ДЛЯ ЛІКАРІВ ГІГІЄНИЧНОГО ПРОФІЛЮ
ШИФР СПЕЦІАЛЬНОСТІ: 13.1.
(ЦИКЛ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ – 3 місяці)

Кількість навчальних годин: лекцій - 26, семінарські заняття - 58,
практичні заняття - 186, самостійна робота - 86,
додаткові програми – 94. Разом – 450 годин.
Кредити ECTS – 15

Обговорено та ухвалено
на методичному засіданні кафедри
гігієни та профілактичної токсикології ФПДО
протокол № 5
від 13 жовтня 2022 р.
Зав. кафедри
доц. Лотоцька-Дудик У.Б.

Затверджено
методичною комісією ФПДО
протокол № 3
від 20 жовтня 2022 р.
Голова методичної комісії
доц. Січкориз О.Є.

Львів - 2022

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Данила Галицького
КАФЕДРА ГІГІЄНИ ТА ПРОФІЛАКТИЧНОЇ ТОКСИКОЛОГІЇ ФПДО

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор з науково-педагогічної роботи
проф. М.Р. Гжегоцький

“   ” _____ 2022 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ГІГІЄНА ПРАЦІ”
ДЛЯ ЛІКАРІВ-ГІГІЄНІСТІВ
ШИФР СПЕЦІАЛЬНОСТІ: 13.1.
(СТАЖУВАННЯ — 1 місяць)

Кількість навчальних годин: лекцій - 16, семінарські заняття - 28,
практичні заняття - 36, самостійна робота - 30,
додаткові програми – 40. Разом – 150 годин.
Кредити ECTS – 5,0.

Обговорено та ухвалено
на методичному засіданні кафедри
гігієни та профілактичної
токсикології ФПДО
протокол № 12
від “08” лютого 2022 р.
Завідувачка кафедри
доц. Лотоцька-Дудик У.Б.

Затверджено
методичною комісією ФПДО
протокол № 1
від “10” лютого 2022 р.
Голова методичної комісії
доц. Січкоріз О.Є.

Львів - 2022

Навчальна програма циклу стажування за фахом “Гігієна праці” для лікарів-гігієністів (шифр спеціальності 13.1.)

Розробник:

Лотоцька-Дудик У.Б. - кандидат медичних наук, доцент, завідувача кафедри кафедри гігієни та профілактичної токсикології ФПДО ЛНМУ імені Данила Галицького;

Рецензент:

Туркіна В.А. - кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник, завідувача лабораторією санітарної токсикології НДІ епідеміології та гігієни ЛНМУ імені Данила Галицького

© ЛНМУ імені Данила Галицького, 2022.

© У.Б. Лотоцька-Дудик, 2022.

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Цикл стажування “Гігієна праці” проводиться з метою поглиблення й удосконалення професійних знань, умінь і навиків лікарів-гігієністів територіальних управлінь і лабораторних центрів Держсанепідслужби та Держпраці.

Програма навчальної дисципліни складена на підставі навчального плану циклу стажування для лікарів гігієнічного профілю.

Запропонована тематика охоплює усі найважливіші для лікарів із гігієни праці, теоретичні та практичні питання і включає 16 годин лекцій, 28 годин семінарських, 36 години практичних занять і 30 години самостійної роботи з основних розділів програми.

Робочу навчальну програму побудовано за принципом створення окремих навчальних блоків (курсів), кожний з яких є одним з розділів програми. Навчальний план циклу стажування містить 8 курсів (розділів). Кожний курс являє собою закінчену частину навчальної програми з чітко визначеною метою і конкретним обсягом теоретичної та практичної інформації, вміщеної в одній або декількох темах лекційних, семінарських і практичних занять. Окремі теми складаються з елементів, кожний елемент містить вузькопрофільну інформацію, конкретне теоретичне або практичне питання. Такий поділ сприяє більш повному засвоєнню матеріалу з основних розділів програми.

За додатковими програмами (40 годин) проводяться заняття з суміжних дисциплін: медичної інформатики, медицини катастроф, імунології (COVID та вакцинація), фтизіатрії/пульмонології (COVID), інфекційних хвороб та медичного права.

Для перевірки знань слухачів здійснюється базовий і заключний комп'ютерний контроль з використанням спеціальної програми, ліцензованої МОЗ України, а також рубіжний контроль засвоєння кожного курсу (розділу). Після проходження циклу стажування проводиться заключний іспит.

Слухачі, які успішно склали іспит, отримують свідоцтво встановленого зразка з рекомендацією про присвоєння відповідної кваліфікаційної категорії.

2. РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ЦИКЛУ СТАЖУВАННЯ “ГІГІЕНА ПРАЦІ”

Термін навчання – 1 місяць,
кількість навчальних годин – 150

Код курсу	Назва курсу (розділу)	Кількість навчальних годин				
		Лекції	Семі- нари	Практичні заняття	Самостійна робота	Разом
1	Теоретичні основи гігієни праці	2	4	4	4	14
2	Фізіологія праці	-	4	-	-	4
3	Фізичні чинники виробничого середовища	2	8	16	16	42
4	Виробничий пил і пилова патологія	2	2	4	2	10
5	Хімічні та біологічні чинники виробничого середовища	2	2	4	4	12
6	Санітарна техніка на виробництві та засоби індивідуального захисту	2	2	4	-	8
7	Гігієна і фізіологія праці в окремих галузях промисловості	2	-	4	4	12
8	Гігієна праці жінок, працюючих підлітків, осіб пенсійного віку та інвалідів	2	-	-	-	2
9	Іспит	-	6	-	-	6
Разом за основною програмою		16	28	36	30	110
Додаткові програми						
11	Медична інформатика					8
12	Медицина катастроф					4
13	Медичне право					4
14	Фтизіатрія/пульмонологія (COVID)					8
15	Імунологія (COVID та вакцинація)					8
16	Інфекційні хвороби (COVID)					8
Разом за додатковими програмами						40
Усього						150

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	К-сть год
Розділ I. Теоретичні основи гігієни праці		
1	Теоретичні основи гігієни праці. Фізіологічні основи раціоналізації трудових процесів	2
Розділ III. Фізичні чинники виробничого середовища		
2	Фізичні чинники виробничого середовища та заходи профілактики їх несприятливої дії	2
Розділ IV. Виробничий пил і пилова патологія		
3	Пилова патологія на виробництві та заходи її профілактики	2
Розділ V. Хімічні та біологічні чинники виробничого середовища		
4	Загальні закономірності дії виробничих отрут на організм, заходи профілактики	2
Розділ VI. Санітарна техніка на виробництві та засоби індивідуального захисту		
5	Основні гігієнічні вимоги до вентиляції, освітлення у виробничих приміщеннях, характеристика засобів індивідуального захисту	2
Розділ VII. Гігієна і фізіологія праці в окремих галузях промисловості		
6	Гігієна і фізіологія праці в машинобудуванні, приладобудуванні, хімічній, гірничодобувній, поліграфічній, легкій промисловості та на транспорті	2
7	Гігієна і фізіологія праці в промисловості будівельних матеріалів і в будівельному виробництві	2
Розділ VIII. Гігієна і фізіологія праці жінок, працюючих підлітків, осіб пенсійного віку та інвалідів		
8	Особливості впливу чинників виробничого середовища і трудового процесу на жінок, підлітків, осіб похилого віку, вимоги до працевлаштування інвалідів	2
Разом		16

Завідувачка кафедри
к.м.н., доц.

Лотоцька-Дудик У. Б.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	К-сть год
Розділ I. Теоретичні основи гігієни праці		
1	Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості процесу праці. Критерії та методи оцінки важкості, напруженості, шкідливості та небезпечності праці	4
Розділ III. Фізичні чинники виробничого середовища		
2	Методика вимірювання та гігієнічної оцінки виробничого шуму, ультразвучу та інфразвучу	4
3	Методика вимірювання та гігієнічної оцінки вібрації на виробництві	4
4	Методи вимірювання та гігієнічної оцінки виробничого мікроклімату	4
5	Методи вимірювання та гігієнічної оцінки неіонізуючих та іонізуючих випромінювань на виробництві	4
Розділ IV. Виробничий пил і пилова патологія		
6	Методи вивчення та гігієнічної оцінки запиленості виробничих приміщень	4
Розділ V. Хімічні та біологічні чинники виробничого середовища		
7	Гігієнічна оцінка хімічних та біологічних чинників виробничого середовища	4
Розділ VI. Санітарна техніка на виробництві та засоби індивідуального захисту		
8	Методи гігієнічного обстеження виробничого освітлення, виробничої вентиляції та оцінки їх ефективності. Гігієнічна оцінка застосування засобів індивідуального захисту	4
Розділ VII. Гігієна і фізіологія праці в окремих галузях промисловості		
9	Організація, проведення, аналіз результатів медичних оглядів робітників, контроль якості їх проведення. Розслідування випадків професійних захворювань і виробничого травматизму в різних галузях промисловості та сільського господарства. Аналіз захворюваності та травматизму працюючих	4
Разом		36

Завідувачка кафедри
к.м.н., доц.

Лотоцька-Дудик У. Б.

5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	К-сть год
Розділ I. Теоретичні основи гігієни праці		
1	Вступна конференція. Ознайомлення з кафедрою та порядком проходження циклу стажування	2
2	Виробничі шкідливості та професійні захворювання, їх класифікація	2
Розділ II. Фізіологія праці		
3	Методи фізіології та психофізіології при гігієнічній оцінці трудових процесів та розробки рекомендацій щодо раціоналізації трудових процесів, режимів праці та відпочинку	2
4	Порушення основних фізіологічних функцій при фізичній і розумовій праці	2
Розділ III. Фізичні чинники виробничого середовища		
5	Шум на виробництві, принципи його гігієнічного нормування	2
6	Вібрація на виробництві, принципи його гігієнічного нормування	2
7	Мікроклімат на виробництві, принципи його гігієнічного нормування	2
8	Неіонізуючі та іонізуючі випромінювання на виробництві, принципи їх гігієнічного нормування	2
Розділ IV. Виробничий пил і пилова патологія		
9	Виробничий пил, принципи його гігієнічного нормування	2
Розділ V. Хімічні та біологічні чинники виробничого середовища		
10	Принципи гігієнічного нормування ксенобіотиків у повітрі робочої зони	2
Розділ VI. Санітарна техніка на виробництві та засоби індивідуального захисту		
11	Принципи гігієнічного нормування освітлення та вентиляції на виробництві	2
Розділ VII. Заключний іспит		
12	Іспит	6
	Разом	28

Завідувачка кафедри
К.М.Н., доц.

Лотоцька-Дудик У. Б.

6. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	К-сть год
Розділ I. Теоретичні основи гігієни праці		
1	Правові засади діяльності та аналіз роботи лікаря з гігієни праці. Методологічні, методичні основи вивчення й оцінки професійного ризику	2
2	Система метрології, стандартизації та інформації в практиці лікаря з гігієни праці. Санітарна статистика. Основні статистичні поняття і показники та методи їх визначення.	2
Розділ III. Фізичні чинники виробничого середовища		
3	Методика вимірювання та гігієнічної оцінки виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку	2
4	Заходи профілактики та принципи захисту від виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку	2
5	Методика вимірювання та гігієнічної оцінки вібрації на виробництві	2
6	Заходи профілактики та принципи захисту від виробничої вібрації	2
7	Методи вимірювання та гігієнічної оцінки виробничого мікроклімату	2
8	Заходи профілактики та принципи захисту від виробничого мікроклімату	2
9	Методи вимірювання та гігієнічної оцінки неіонізуючих та іонізуючих випромінювань на виробництві	2
10	Заходи профілактики та принципи захисту від неіонізуючих та іонізуючих випромінювань на виробництві	2
Розділ IV. Виробничий пил і пилова патологія		
11	Професійні захворювання пилової етіології, заходи профілактики та принципи захисту від виробничого пилу	2
Розділ V. Хімічні та біологічні чинники виробничого середовища		
12	Гігієнічна оцінка хімічних та біологічних чинників виробничого середовища	2
13	Заходи профілактики професійних захворювань, зумовлених впливом хімічних і біологічних чинників	2
Розділ VII. Гігієна і фізіологія праці в окремих галузях промисловості		
14	Особливості проведення медичних оглядів працівників в машинобудуванні, приладобудуванні, будівельному виробництві, промисловості будівельних матеріалів, на транспорті	2
15	Особливості проведення медичних оглядів працівників в хімічній, гірничодобувній, поліграфічній і легкій промисловості	2
Разом		30

Завідувачка кафедри
к.м.н., доц.

Лотоцька-Дудик У. Б.

РЕЦЕНЗІЯ

НА РОБОЧУ НАВЧАЛЬНУ ПРОГРАМУ ЦИКЛУ СТАЖУВАННЯ “ГІГІЄНА ПРАЦІ”

Програма навчальної дисципліни складена на підставі навчального плану циклу стажування для лікарів гігієнічного профілю.

Запропонована тематика охоплює усі найважливіші для лікарів із гігієни праці теоретичні та практичні питання і включає 16 годин лекцій, 28 годин семінарських, у т.ч. іспит, 36 години практичних занять і 30 годин самостійної роботи з основних розділів програми.

Робоча навчальна програма передбачає також заняття з суміжних дисциплін: медичної інформатики – 8 годин, медицини катастроф – 4 години, імунології (COVID та вакцинація) – 8 годин, фтизіатрії/пульмонології (COVID) — 8 годин, інфекційних хвороб – 8 годин та медичного права - 8 годин.

Тематика занять відповідає вимогам навчального плану і програми циклу стажування, а неістотні зміни, внесені у програму, абсолютно виправдані та не перевищують допустимі.

Робоча навчальна програма сприятиме підвищенню кваліфікаційного рівня слухачів циклу стажування і може бути впроваджена в навчальний процес кафедри гігієни та профілактичної токсикології ФПДО ЛНМУ ім. Данила Галицького.

Рецензент:

Завідуюча лабораторією санітарної токсикології